

KEMÉNY GÁBOR

Szolgálnak és kérnek¹

Először is, néhány szó Afganisztánról. Az ország Közép-Ázsiában², Magyarországtól kicsivel több mint hatezer kilométerre található, jelentősebb szomszédjai Kína, Pakisztán és Irán. Állammá alakulása alig pár száz évre nyúlik vissza, a történészek az 1700-as évek közepére datálják, ekkor kiáltották ki *Ahmad* sahot királlyá. Az ország a XIX. századtól folyamatosan, kisebb-nagyobb megszakításokkal harcban állt az angolokkal, a viszonylagos béke *Zahir* sah király alatt negyven évig, 1973-ig tartott. A Szovjetunió 1979-ben vonult be az országba, tíz évvel később vonult ki, mindkét oldalon hatalmas veszteséget hagyva hátra. Ez után a nagyhatalmak elfordultak Afganisztántól, nem nyújtottak jelentős segítséget az újjáépítéshez, így kiújultak a hadurak közötti belharcolások. A legvéresebb év 1994 volt, ekkor csak a fővárosban, Kabulban tízezer embert öltek meg. 1996-ban az iszlám vallás legszigorúbb interpretációjáról ismert tálibok elfoglalták Kabult, 2000 végére pedig az ország kilencvenöt százalékát. A tálibok jelentősen korlátozták az afgánok (emberi) jogait, szabadságát. Betiltották a sajtót, a nőket eltiltották a pénzkeresettől, a lányokat az iskoláktól. A volt rendszer kiszolgálóival, valamint a tilalmakat megszegőkkel leszámoltak, a korábbi rendszerekben elért eredményeket lerombolták.

2001. szeptember 11., az Egyesült Államokat érő terrorista támadás után Amerika offenzívát indított az Afganisztánban található al-Kaidakiképzőtáborok megsemmisítésére. 2003-tól a katonai hadműveletek feletti parancsnokságot átvette a többnemzetiségű NATO, azóta majdnem félszáz ország katonai hadereje látogatott el és töltött több-kevesebb időt Afganisztánban, az ellenállókkal történő leszámolás, a közbiztonság megteremtése és az ország újjáépítése érdekében.

A nemzetközi katonai erők nagy súlyt fektettek a lakosság körében népszerűtlen rendfenntartó szervek (afgán nemzeti rendőrség, afgán helyi rendőrség stb.) dolgozóinak képzésére, oktatására, ezzel kívánták szavatolni az államgépezet működésének fenntarthatóságát. A modern békefenntartás elvéhez igazodva ebbe, a rendőrség működési képességét, kapacitását megterem-

¹ A tanulmány 2014 szeptemberében készült.

² Más vélemények alapján Dél-Ázsiában, megint mások szerint Nyugat-Ázsiában található.

tő és fenntartó tevékenységbe kapcsolódtak be olyan béketeremtő, békefenntartó szervezetek, mint az ENSZ és az Európai Unió.

Békefenntartás és az Európai Unió

Az ENSZ kezdeti válságkezelői beavatkozásai a béketeremtésről szóltak, amikor is két vagy több egymással harcban, háborúban álló országot kellett szétválasztani, és az országok közötti semleges zóna kialakításával majd ellenőrzésével békét teremteni.³ E béketeremtő tevékenység kizárólag katonai feladat volt, így rendőri erők bevonását nem igényelte.

A konfliktusok eredete és fajtája az évek során jelentős változásokon ment keresztül, ez megkövetelte a válságkezelés multifunkcionálissá tételét. Már nem volt elég megteremteni és csupán katonai eszközökkel fenntartani a békét, igény jelentkezett a béke önkéntes fenntartására. A nemzetközi szervezetek lassan ráébredtek arra, hogy az önkéntes fenntarthatóság érdekében a válságterületeken segédkezni kell az államszervezet, közigazgatás ki-, illetve újjáépítésében. Ennek következtében az ENSZ nemzetközi béke- és biztonságfenntartó tevékenysége többszörűvé vált, e szerint megkülönböztetünk

- preventív diplomáciát (konfliktusmegelőzést);
- béketeremtést;
- békefenntartást;
- békekikényszerítést; és
- békeépítést⁴.

Az ENSZ békefenntartó tevékenységéhez az évek folyamán számos nemzetközi szervezet csatlakozott, így az Európai Unió is, amely jelenleg Európában, Ázsiában és Afrikában működteti misszióit. E tanulmány az Európai Unió afganisztáni rendőri missziójának békefenntartó szerepvállalásakor végzett, közösségi rendőrségi programját ismerteti.

Az Európai Unió 2007 nyarán indította útjára afganisztáni rendőrségi misszióját, kabuli központtal és tizenkét tartományi területi irodával. A misszió célját az azt megteremtő jogi aktus 3. cikkelye konkretizálja, e szerint: „Az EUPOL AFGHANISTAN jelentős mértékben hozzájárul a fenntartható és haték-

³ Boda József: A rendvédelmi békefenntartás kialakulása, fejlődése, helye és szerepe a XXI. században. Doktori értekezés. ZNME, Budapest, 2006, 16. o.

⁴ United Nations Peace keeping Operations Principles and Guidelines. UN DPKO Department of Field Support, New York, 2008, pp. 17–18.

*kony, afganisztáni irányítással működő polgári rendőrségi struktúrák kialakításához, ez biztosítja [...] az igazságszolgáltatási rendszerrel való szorosabb együttműködést, a közösség, a tagállamok és egyéb nemzetközi szereplők politikai tanácsadói és intézményépítő munkájának megfelelően. A misszió továbbá olyan hiteles és hatékony rendfenntartó szolgálat kialakítása irányában mozdítja előre a reformfolyamatot, amely a nemzetközi szabványoknak megfelelően, a jogállamiság és az emberi jogok tiszteletben tartása keretében működik.*⁷⁵

A misszió egyik célja tehát, hogy segítse kiépíteni a közösségi rendőrség intézményrendszerét egy olyan országban, ahol jelenleg is harcok folynak; a tálib rendszert visszaállítani szándékozó ellenállók naponta követnek el támadásokat nemzetközi és afgán rendfenntartó erők, valamint a civil lakosság (esküvői menetek, munkásokat szállító buszok, iskolák stb.) ellen; ahol hatalmas a szegénység, burjánzik a korrupció (a Transparency International 2014-es felmérése szerint Afganisztán a világ negyedik legkorruptabb országa); mindennaposak (ha nem mindenpercesek) a hatósági túlkapások; és ahol semmibe veszik az alapvető emberi (leginkább nőket érintő) jogokat.

Az emberi jogok tiszteletben tartása, a nőket érintő egyenlő bánásmód kivívása alapvető célja valamennyi, az országban tevékenykedő nemzetközi szervezetnek, az ezek megvalósítását célzó projektekre az elmúlt több mint tíz évben eurómilliókat költöttek. Az állami szervek bár örömmel fogadják a nemzetközilek által felajánlott projekteket, a tradícióktól való elszakadást célzó reformok végrehajtása azonban már nehézségekbe ütközik. Ezért történhetett meg, hogy a közelmúltban – az egyenjogúsági törekvéseket jelentősen hátra támadva – a parlament elutasította a tizenhat éven aluli lányok házasságkötésének tilalmára irányuló törvényjavaslatot, engedélyezve ezáltal a nem ritkán hat-nyolc éves lányok házasságkötését⁷⁶, és elfogadta a büntetőeljárás törvény azon módosítását, amely női hozzátartozóra, illetve gyermekekre is kiterjesztette a tanúvallomás-tételi akadályt, amennyiben az elkövető e személyek férfi rokona, utat engedve ezzel a családon belüli erőszak elburjánzásának⁷⁷.

5 A Tanács 2007/369/KKBP együttes fellépése (2007. május 30.) az Európai Unió afganisztáni rendfenntartó missziójának (EUPOL AFGANISTAN) felállításáról. L 139/34. www.epa.oszk.hu/00800/00878/01108/pdf/00330038.pdf

6 Corruption Perception Index 2014. Transparency International, 2014, p. 5. www.cpi.transparency.org/cpi2014/results/

7 Cheryl K. Chumley: Afghan parliament upholds right to marry children. The Washington Times, June 10, 2013. www.washingtontimes.com/news/2013/jun/10/afghan-parliament-upholds-right-marry-children

8 Emma Graham-Harrison: New Afghanistan law to silence victims of violence against women. The Guardian, February 4, 2014. www.theguardian.com/world/2014/feb/04/afghanistan-law-victims-violence-women

A közösségi rendőrségről általában

A közösségi (hívják még: demokratikus vagy polgári) rendőrség ötlete *Sir Robert Peel* brit belügyminisztertől, későbbi miniszterelnöktől származik, aki 1829-ben a parlamentben az általa előterjesztett *Metropolitan Police Act* törvény elfogadtatása után megalapította a fővárosi rendőrséget, amelynek feladata London közbiztonságának megteremtése volt. A fővárosi rendőrség, ami megközelítőleg ezer közrendőrt, úgynevezett *bobbyt* foglalkoztatott, jelentős sikereket könyvelhetett el a bűncselekmények számának visszaszorítása terén⁹, ezért 1857-re már valamennyi angol várost kötelezték helyi rendőrség létrehozására. A fővárosi rendőrség megalapítása mellett *Sir Robert Peel* megalkotta az eredményes rendőrség, egyben a közösségi rendőrség kilenc alapelvét. Ezek a következők:

1. A rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények és a közrend megzavarásának megelőzése.
2. Az, hogy a rendőrség milyen mértékben képes ellátni a feladatait, nagyban függ a rendőri intézkedések társadalmi elfogadottságától.
3. A rendőrségnek a közösség belé vetett bizalmának biztosítása és fenntartása érdekében arra kell törekednie, hogy a közösség tudatosan, együttműködően és önként legyen jogkövető.
4. A közösség együttműködési fokának növekedésével arányosan csökken a fizikai erőszak alkalmazásának szükségessége.
5. A rendőrség nem a közvélemény kiszolgálásával, hanem a pártatlan jogszolgáltatással tartja fenn társadalmi támogatottságát.
6. A rendőrség – szükséges mértékű – fizikai erőszakot a jogkövetés biztosítása vagy a közrend helyreállítása érdekében csak akkor alkalmazhat, ha a meggyőzés, tanácsadás és figyelmeztetés eszközei nem vezettek eredményre.
7. A rendőrségnek olyan kapcsolatot kell fenntartania a közösséggel, ami beteljesíti azt a történelmi hagyományt, amely szerint maguk a polgárok a rend őrei, és a rend őrei is polgárok: azaz a rendőrök (csupán) azon tagjai a közösségnek, akiket megfizetnek azért, hogy teljes (munka)idejüket olyan feladatokra fordítsák, amelyek teljesítése a közösség jóléte és léte érdekében egyébként minden állampolgárnak kötelessége.
8. A rendőrség szigorúan csak a saját feladatai ellátására törekedjen, e feladatellátás sohasem testesíthet meg igazságszolgáltatást.

⁹ Anna Augusta Whittall Ramsay: *Sir Robert Peel*. Books for Libraries Press, New York, 1969, pp. 87–89.

9. A rendőrség hatékonysága nem a látható rendőri intézkedések mennyiségével, számával, hanem a bűncselekmények és rendezavarások hiányával mérhető.

Az elmúlt kicsivel több mint másfél évszázadban a közösségi rendőrség koncepciója szüntelenül alakult, csiszolódott, és ez napjainkban is folytatódik. A legelterjedtebb nézet szerint a közösségi rendőrség egy a folyamatos együttműködésen alapuló problémamegoldási technika, ami a közrend és közbiztonság megteremtése, illetve fenntartása érdekében magában foglalja, bevonja a társadalom számos szegmensét (kormányzati szervek, a társadalmi csoportok, üzleti és nonprofit szervezetek, média stb.).¹⁰ Az együttműködés megköveteli a szervezeti (vezetés-irányítási, személyzeti, információtechnológiai) átalakítást, valamint a proaktív problémamegoldási technikák adaptálását.

Rendőrség az emberekért

Az EUPOL Afganisztán (a továbbiakban: EUPOL) misszió egyik legjelentősebb horderejű rendőrségi projektje a *Police-e Mardume* néven futó közösségi rendőrségi program.

A program az Európai Unió afganisztáni különleges képviselőtének (EU-delegáció) kilencszázezer eurós támogatásával indult 2011-ben. A pénzügyi feladatok lebonyolításával a Nemzetközi Migrációs Szervezet (*International Organization for Migration; IOM*) afganisztáni irodáját, a teljes program lebonyolításával pedig az EUPOL-t bízta meg az EU-delegáció.

A program célja hét speciális tartományi¹¹ egység létrehozásával megteremteni a közösségi rendőrség alapeszméjének megfelelő rendőri szolgáltatást, majd az elméletnek megfelelően átformálni az afgán rendőrség egészét egy militáris rendvédelmi (erőszak-) szervezetből egy funkcionálisan jól működő szolgáltató szervezetté.

A feladat, a projekt által elérni kívánt cél ambiciózus volt, különösen, ha számításba vesszük az indításakor uralkodó helyi viszonyokat, tényezőket:

¹⁰ Drew Diamond – Deirdre Mead Weiss: Advancing Community Policing Through Community Governance: A Framework Document. U. S. Department of Justice Department of Community Oriented Policing Services, Washington, 2009, pp. 4–5.

¹¹ Az egységeket kezdetben Baglán, Balh, Kunduz, Gor, Bámiján, Herát, Helmand tartományban állították fel, később az EUPOL-GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit) közreműködéssel Kabulban is.

1. A rendőri kommunikáció egyirányú, nem alapszik kölcsönösségen. Személyes ismeretség, összeköttetés (például a rendőr telefonszámának ismerete) szükséges ahhoz, hogy a hatóság foglalkozzon az állampolgár problémáival, vagy egyáltalán az a rendőrség tudomására jusson. Kapitányságra bejutni, ügyintézővel beszélni szinte lehetetlen, csak akkor van rá esély, ha az illetőt beidézi a hatóság.
2. Az afgán rendőrök több mint hetven százaléka analfabéta, vagy minimális az írás-, olvasási képessége¹².
3. A rendőrök jelentős hányada korrupció¹³. Az *Integrity Watch Afghanistan's* 2007-es tanulmánya megnyilvánulási formáik alapján a következők szerint osztályozza¹⁴ az országban uralkodó korrupciót:
 - a) Baksis, azaz kis összegű vesztegetés, ajándékozás szívességet, kedvező elbánásért cserébe. Példaként említhető, mikor a rendőri intézkedés megkezdését, majd az eljárás lefolytatását a rendőr kenőpénzhez köti (üzemanyag-költségtérítést kér a sértettől; az ellenőrző átengedő pontokon csak térítés ellenében engedik át a gépjárművezetőt; a gyanúsított kihallgatását, engedélyek kiadását, ügyek eltussolását pénzhez, ajándékhoz köti)¹⁵.
 - b) Beosztásvásárlás. A kívánt pozíciót nem érdem, hanem a felajánlott vesztegetési pénz nagysága alapján ítéli oda.¹⁶
 - c) Sógorkoma viszony (nepotizmus). A beosztás vagy egyéb kedvezmény odaítélése a személyes kapcsolatokon, etnikai hovatartozáson, rokonságon alapul és nem a rátermettségen, végzettségen.
 - d) Kedvező bánásmód kivívása kenőpénz vagy személyes kapcsolatok használatával.
 - e) Magas szintű korrupció: a társadalmi elitet magában foglaló és neki előnyös, gyakran az afgán kormányzatot vagy nemzetközi szervezetet benépszerű korrupció.

¹² www.betterworldcampaign.org/assets/pdf/unama-factsheet-update-4-25-12.pdf, p. 1.

¹³ Mark Checchia: Corruption in the Afghan National Security Forces. In: Steven A. Zycyk (ed.): *Corruption & Anti-Corruption Issues in Afghanistan*. Civil-Military Fusion Centre, 2012, p. 39.

<http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/CFC-Afghanistan-Corruption-Volume-Feb2012.pdf>

¹⁴ Basar Eray: An Overview of Corruption in Afghanistan. In: Steven A. Zycyk (ed.): Uo. 7. o.

¹⁵ Richard A. O'Connell, Jr.: Corruption Undercuts Hopes for Afghan Police. *The New York Times*, April 8, 2009

¹⁶ Személyes beszélgetések során a Pol-e Homriban szolgáló magyar rendőröknek többször panaszkodtak a helyi bűnüldöző szervek dolgozói, hogy bizonyos beosztásokhoz korrumpálni kell a kinevezésre jogosult vezetőt. A beszámoló szerint egy középszintű rendőri vezetőnek évente száz-százharmincezer dollárnyi „kenőpénzt” kell a vezetőinek átadnia a beosztása megtartásához, míg a nyomozói, közlekedérendészeti rendőri beosztások „ára” tíz-tizenötezer dollárra tehető.

4. Az államgépezet nem képes előteremteni a rendőrök (havi száz-százötven dollárt kitevő) fizetését, azt nemzetközi szervezetek finanszírozzák.
5. Az állománytábla és a valós adatok között jelentős eltérések vannak, gyakori, hogy a beosztást betöltő személy fikтив (úgynevezett szellemdolgozó), a neki járó fizetést a rendőri vezetők veszik fel és osztják el maguk között¹⁷, vagy a parancsnok a fizetés egy részét saját magának visszatartja, nem adja át a beosztottnak¹⁸.
6. A rendőrök körében jelentős a kábítószer-fogyasztás.
7. A rendőrség toborzása ad hoc, az utcára kikerülő rendőrök képzésére minimális időt szánnak, vagy egyáltalán nem részesülnek tréningben.
8. Az országot védő szervezetek közül leginkább a rendőrség kerül kapcsolatba az ellenállókcal, ennek következtében a rendőrségen belüli halálzási arány kiemelkedő, több mint kétszerese (2013-ban hét hónap alatt 2052 rendőr¹⁹) a hadseregben tapasztalható.²⁰
9. Tekintettel az említett veszélyre, a rendőrök és a rendőrség állományába tartozó tűzoltók a napi munkavégzéskor is gépkarabélyt hordanak.
10. A rendőri intézkedés során elkövetett emberi jogi jogsértések (kényszervallatás, jogellenes fogva tartás) száma kimagasló.
11. A formális, államgépezet által biztosított igazságszolgáltatás során született jogerős döntést az informális, de jelentős hatalommal bíró, főként idősek-ből és helyi vezetőkből álló tanács, a *shura*²¹ megváltoztatja. Ennek egyik tipikus esete a családon belül elkövetett erőszak során született, az elkövetőt elmarasztaló ítélet *shura* által történő megváltoztatása, amely kötelezheti például a bántalmazott nőt, hogy a bántalmazójától (általában férjétől, vagy a család idősebb férfi, néha női tagjától) kérjen elnézést, és saját hibájaként ismerje el a bántalmazást. E bocsánatkérések során az elkövető általában megbocsát a sértettnek. Ennek is tulajdonítható, hogy a sértettek túlnyomó többsége értelmetlennek tekinti az állami szervekhez fordulást problémás ügyek intézésével.

¹⁷ Law and Order Trust Fund for Afghanistan. Management Review, 15 December, 2012, p. 21, <http://www.ft.dk/samling/20121/almindel/uru/bilag/215/1271986/index.htm>

¹⁸ Mark Checchia: i. m. 40. o.

¹⁹ Ahmadshah Ghanizada: Taliban attacks killed nearly 3000 people in past 7 months: MOI. Khaama Press, Oct 29, 2013. www.khaama.com/taliban-attacks-killed-nearly-3000-people-in-past-7-months-moi-3027

²⁰ Ian S. Livingston – Michael O’Hanlon: Afghanistan Index. Brookings, May 16, 2012, p. 14. <http://www.brookings.edu/~media/Programs/foreign-policy/afghanistan-index/index20120516.pdf>

²¹ Rózsá Tibor: Baghlan tartomány CIMIC kézikönyve. Budapest, Magyar Honvédség Összhaderőnemi Parancsnokság, Budapest, 2006, 52. o.

Az előbbiek nyomán egyértelműen kijelenthető, hogy a rendőrség társadalmi megítélése, elfogadottsága rendkívül alacsony.

A projekt az említett sajátosságokkal jellemzett, tehát korrupt, alul- vagy egyáltalán nem képzett, az állampolgár számára megközelíthetetlen rendőrséget, rendőri szervezetet volt hivatott átalakítani egy polgárbarát, mindenki számára elérhető, szolgáltató rendőrséggé. Egy olyan rendőrséggé, amely szabad bejárást enged az épületeibe, elérhetővé teszi a szolgáltatásait, és ha szükséges, megkeresi az állampolgárokat, hogy segítséget nyújtson nekik.

Jogosan vetődik fel a kérdés: hogyan, milyen eszközökkel kívánta ezt a célt az EUPOL megvalósítani.

Első lépés: kiválasztási eljárás

A projekt sikerességéhez hozzátartozott, hogy a feladatellátásra szakképzett, nyitott és (lehetőség szerint) nem korrupt közösségi rendőröket válasszanak. Ennek során figyelembe kellett venni az írási/olvasási, kommunikációs képességeket (iskolai végzettséget), jelentésírási gyakorlatot, számítástechnikai ismereteket, az EUPOL által szervezett tréningeken való részvételt, valamint a vezetői képességeket. A személyügyi elbeszélgetést ideális esetben az EUPOL mentorai, valamint az adott rendőr-főkapitányság személyügyi szolgálata (a főkapitány erős javaslata alapján) folytatta le. Rosszabb esetben a mentor megkapott egy listát annak a hat embernek a nevével, akiket a főkapitány e besorolásban látni szeretett volna. A rendőrfőkapitánnyal (helyettesével) történő jövőbeli sikeres együttműködés természetesen még a közös szelekció esetén is megkívánta, hogy olyan rendőrök kiválasztására is sor kerüljön, akik nem teljes mértékben feleltek meg a kritériumoknak, de ezek aránya a projektet nem veszélyeztethette.

Hasonló módon kellett eljárni a nők kiválasztásakor is. A nemzetközi követelmények értelmében hat közösségi rendőrből legalább egynek nőnek kellett lennie. A feladat egy erősen férfiközpontú világban nem kis gondot jelentett, de több-kevesebb sikerrel (néhol csökkentve a követelményszintet) végrehajtható volt. A rendőrnők szerepe a projektben vitathatatlan volt, hiszen számos olyan feladatot kellett a jövőben végrehajtani, amelyhez elengedhetetlenül szükséges volt a női résztvevő.

A kiválasztási eljárás utáni egyik legfontosabb teendő az afgán belügyminisztérium állománytáblájának megváltoztatása volt. Az új, tartományonként egy közösségi rendőrségi egységet és hat rendőrt magában foglaló állománytábla életbelépésére azonban még több mint fél évet várni kellett. Ebben az át-

meneti időszakban a közösségi rendőrségi rendőrök ellátták az eredeti státusukhoz igazodó (ügyeletes tiszti, nyomozói, közlekedésrendészeti stb.) munkájukat, valamint „mellékállásként” megkezdték a projekthez kapcsolódó tevékenységüket. Ez persze számos problémát okozott, konfliktushoz vezetett.

Második lépés: oktatás

A személyzeti feladatok végrehajtása után az EUPOL mentorai és tréneri megkezdték a kiválasztott személyek képzését, számos tanfolyamot tartottak, ezek közül legjelentősebbek a következők voltak:

Közösségi rendőrségi alap- és haladó tréning – a résztvevők elsajátíthatják a közösségi rendőrség alapeszméjét, annak előnyeit, problémáit. Különböző gyakorlati feladatokon keresztül megismerhették a rájuk váró teendőket, a közösségi rendőrség eszközrendszerit felhasználva problémamegoldási technikákat dolgoztak ki. A haladó tréning már az úgynevezett „Train the Trainer” oktatás volt, amely megtanította a jelenlévőket a megszerzett ismeretanyag továbbadására, tanítására kollegáik részére.

A program fenntarthatóságát jelzi, hogy a tréningek után a kiképzett rendőrök a tartományukban található rendőrkapitányságok dolgozóinak közösségi rendőrségi témájú oktatását végezték. E tevékenységbe az EUPOL-t már be sem kellett vonni, az oktatások koordinálását a főkapitányságok oktatási igazgatója végezte. Csak példaként érdemes megemlíteni, hogy az így kiképzett rendőrök a magyar rendőrök által mentorált Baglán tartományban az EUPOL történetében egyedülálló sikerként több mint háromszáz kollégájuk részére nyújtottak közösségi rendőrségi és etikai kódex oktatást. A tananyag ily módon eljutott olyan körzetekbe is, ahová az EUPOL dolgozói biztonsági okból nem mehettek.

Intelligence Led Policing (ILP) alap- és haladó tréning – az ILP magyar nyelvre fordítása meglehetősen nehézkes, *Móré Sándor* megfogalmazásában „*Adatfeldolgozás által vezérelt rendőrség*”²²-et jelent, azonban ez a definíció sem tükrözi tökéletesen a lényegét. Találóbbr lenne az adatszerzésen és elemzésen alapuló proaktív rendészet megfogalmazás. Az „intelligence” szócška ne ijesszen meg senkit, nem hírszerzésről, hanem egy olyan jövőorientált, proaktív rendészeti eszközről (stratégiáról, eljárásról, módszerről) van szó, amely a veszélyforrások 1. korai felismerésén; 2. vizsgálatán-elemzésén; 3. értékelé-

²² Móré Sándor: A helyi rendőrség létrehozása és szabályozása Romániában. De iurisprudentia et iure publico, 2012/1–2., 5. o. <http://dieip.hu/wp-content/uploads/2012-1-04.pdf>

sén; és végül 4. kezelésén alapul. A kiválasztott rendőrök számára ez a tanfolyam lehetőséget nyújtott, hogy a társadalom tagjaival történő kapcsolatteremtés, kommunikálás során tudomásukra jutott információkat megfelelően értékelve továbbbíthassák az ezen adatok elemzésére hivatott rendőröknek.

Etikai kódex tréning – az afgán rendőrök nagy részre nincsen tisztában az etikus rendőri viselkedés szabályaival, mit tehetnek, hogyan, miként és kivel. Mindezek miatt elengedhetetlen volt a projektbe bevont rendőrök ilyen irányú képzése is. A tanfolyam leginkább arra fókuszált, hogy a közösség tagjaival történő interakció során milyen szabályok szerint viselkedjenek a rendőrök. Az oktatásba bevonták az ENSZ tréneréit is, akik a tréningeket olyan városokban, tartományokban is megtartották, ahol az EUPOL-nak nem volt területi irodája és személyzete.

A közösségi rendőrök az előbbieken kívül még számos képzést kaptak, ezek lebonyolításában, megtartásában jelentős szerepet játszottak különböző afgán NGO²³-k is, amelyek egyebek között megtanították az egység tagjainak, hogyan és miként tartsanak előadásokat az iskolákban, hogyan tanítsák meg az embereket az aknák által jelentett veszélyekre stb.

A projekt második évében, 2013-ban az EUPOL munkatársai elhatározták, hogy megszüntetik a nemzetközi szervezetek által nyújtott közösségi rendőrségi képzésben fellelhető átfedéseket, párhuzamosságokat, és egy egységes, mindenki által oktatható közösségi rendőrségi tananyag kidolgozását tűzték ki célul. A tananyag előkészítésébe bevonták valamennyi, a témában érintett nemzetközi szervezetet²⁴. Az eredmény egy 36 órás tananyag lett, amely magában foglalja a közösségi rendőrség elméleti, gyakorlati ismereteit, az emberi jogokat, az etikai kódexet, a civilszervezetekkel, valamint a társadalom tagjaival való együttműködés formáit.

Tekintettel arra, hogy az időközben életbe lépő új állománytábla nyomán a korábban kiválasztott és már munkájukat végző közösségi rendőröket leváltották, a tananyag próbaoktatása a hét tartományban újonnan kinevezett határ, tehát összesen negyvenkét közösségi rendőr részére történt. A tréning az ismeret megszerzése mellett kiváló lehetőséget nyújtott az egy szakterületen dolgozó rendőrök tapasztalatcseréjére is.

²³ Nem kormányzati, civilszervezet.

²⁴ International Security Assistance Force (ISAF), NATO Training Mission in Afghanistan (NTMA), Dyncorp International, United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA), Law and Order Trust Fund for Afghanistan (UNDP-LOTFA).

A tananyag sikeres akkreditálás után bekerült a rendőrtisztai főiskola, valamint a rendőri vezetőket képző akadémia tanrendjébe is, biztosítva ezáltal a fenntarthatóságot, valamint az afgán szerepvállalást.

Harmadik lépés: közösségi és mobil rendőrségi irodák létrehozása

Az afgán belügyminisztérium az EUPOL-lal megkötött szerződés értelmében vállalta, hogy a kijelölt hét tartományban felállít két, a lakosság által könnyen megközelíthető, felújított irodát, ahol a közösségi rendőrségi tevékenységet folytató rendőrök dolgozhatnak. Ezt az irodát bútorozta be és szerelte fel számítástechnikai berendezésekkel az EUPOL, valamint látta el az itt dolgozó hat rendőrt kommunikációs eszközökkel, fényképezőgépekkel, kamerával és egyéb irodatechnikai felszerelésekkel. Az irodák felszereltségüket tekintve a napi munkavégzés mellett alkalmasak kisebb tanácskozások, konzultációk lebonyolítására is.

A többnyire főkapitányságokon található irodák mellett az ország földrajzi sajátosságai miatt szükséges volt mobil rendőrségi egységeket is létrehozni. Az ország nehezen elérhető, távoli területein a lakosság rendőrrel ritkán vagy sohasem találkozhat. E helyek elérését, valamint nagyobb (iskolai, társadalmi, sport-, vallási) rendezvényeken történő részvételt, megjelenést hivatott elősegíteni az a hét Toyota mikrobusz, amelynek utas- és rakterének átépítésével mobil rendőrségi irodákat alakítottak ki. A kisbuszok lehetőséget nyújtanak az állampolgárokkal való kapcsolatteremtésre, alkalmasak panaszok felvételére, kihallgatásra, valamint adminisztratív ügyek intézésére.

Negyedik lépés: közösségi rendőrségi munka megkezdése

Ahogy az afgán rendőrség sajátosságainál taglaltuk, az afgán rendőrségre és azok intézményeire jellemző a megközelíthetetlenlenség, hozzáférhetetlenség. A projekt ezt a rigiditást elsőként az iskolarendőri tevékenység kiépítésével célozta megtörni.

Az egységben szolgáló rendőrök a képzés idején megszerezték azt a tudást, amely alkalmassá tette őket arra, hogy a tartományok iskoláiban különböző témájú előadásokat tartsanak a diákoknak és tanáraiknak. Az előadásokon a hallgatók megismerkedhettek a rendőri munkával, a rendőrség feladatkörével, felépítésével, valamint baleset- és bűnmegelőzési ismeretekre is szert tehettek. A projekt lehetőséget teremtett továbbá arra is, hogy az iskolai látogatásokon a rendőrök iskolatáskákat, tolltartókat, zseblámpákat, fényvisszaverő prizma-

kat, elsősegélynyújtó-tanfolyam során elsősegélydobozokat adnak a diákoknak, tanáraiknak. Mindez természetesen növelte a rendőrök népszerűségét a gyerekek, valamint családjaik körében. Tekintettel arra, hogy az afgán család több generáció együttélésén alapszik, az egy háztartásban élők száma esetenként meghaladhatja a két tucatot is, így ezek az iskolai programok nem kis jelentőséggel bírtak, hiszen viszonylag kis munkával és befektetéssel rendkívül sokakhoz sikerült eljuttatni információkat.

A projekt talán akkor kapta a legnagyobb sajtóvisszhangot, amikor a közösségi rendőrök megkezdtek az árva gyerekekkel való foglalkozást. A gyerekek kezdetben nem mertek kapcsolatot teremteni a rendőrökkel, egyértelmű volt, hogy félnek a hatóságtól. Miután azonban a rendőrök elkezdtek velük játszani (focizás, sárkányeregetés, futás), rajzolni, beszélgetni, a félelem lassan szertefoszlott.²⁵ A pozitív légkör megteremtése után a rendőrök különböző, megelőzési tárgyú előadásokat tartottak.

Az iskolai tevékenységen kívül a rendőrök megjelentek mecsetekben, idősek tanácsában, nagyobb rendezvényeken is, ahol beszéltek a programról, valamint kérték a lakosságot, hogy bátran forduljanak hozzájuk. E találkozókön a jelenlévőknek megadták a telefonszámukat, kérték a civil lakosságot, hogy bármilyen gondjukkal keressék őket. Mindez nagy áttörést jelentett, az állampolgárok végre lehetőséget kaptak arra, hogy felvegyék a kapcsolatot a rendőrséggel, és ügyes-bajos dolgaik megoldásában segítséget kapjanak.

A következő mérföldkő a közösségi konzultáció intézményének megteremtése volt. Nemzetközi szervezetek pénzügyi támogatásának hála havi konzultációs találkozón számos tartományban lehetőség nyílt a rendőrség, egészség, oktatási hivatal és más állami szervezetek, valamint a lakosságot képviselő csoportok közötti beszélgetésre, problémamegoldásra. A találkozókön felhozott problémák megoldására a résztvevők kijelöltek egy-egy személyt vagy szervezetet, hatóságot, akik, illetve amelyek a következő összejövetelen beszámoltak a megtett intézkedésekről, elért eredményekről.

Hasonló, a lakossággal való kapcsolatépítést segítették elő a közös sportprogramok is. A különböző sportágakban (röplabda, foci) létrehozott vegyes (rendőr-civil) csapatok rendszeresen mérették meg magukat, a meccsek, edzések végén lehetőség nyílt beszélgetésre, információk megosztására. A programnak hála a rendőrség számos bűncselekmény, többnyire robbantások, öngyilkos merényletek előkészületéről szerzett tudomást, a gyors reakciónak

²⁵ www.mardume.wordpress.com/2012/09/12/children-day-in-pol-e-khumri-baghlani/

köszönhetően e bűncselekményeket sikerült megelőzni, az elkövetőket pedig felelősségre vonni.

Ötödik lépés: kommunikáció

Afganisztánban a hírek leginkább szájhagyomány és rádióműsorok útján terjednek, ezeket használta az EUPOL a projekt, valamint a rendőri sikerek bemutatására.

Az országban több mint kétszáz olyan rádióadó működik, amelyet egy NATO vezetésű nemzetközi stabilizációs haderő, a Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erő (International Security Assistance Force; ISAF üzemeltet, a két szervezet szoros együttműködése következtében az EUPOL által nyújtott híryanagokat e rádióadók közzétették. Az első sikeres rádióadás²⁶ után az EUPOL az ország egészére kiterjesztette a programját, így rövid idő alatt sikerült az ország lakosságának hetvenöt százalékához eljuttatni a rendőrséget népszerűsítő híreket. Az adók később sugározni kezdtek rendőri interjúkat is, az élő műsor lehetővé tette, hogy a betelefonáló állampolgárok azonnal választ kapjanak kérdéseikre, problémáikra.

A hagyományos eszközök mellett magyar kezdeményezésre az EUPOL igénybe vette az internet, valamint a közösségi média által nyújtott lehetőségeket is²⁷. E korszerű kommunikációs eszközöket használva a projektmenedzserek heti rendszerességgel közöltek híreket angol és dari nyelven. A siker nyomán az EUPOL később külön projektben létrehozta a fővárosi rendőr-főkapitányság holnapját²⁸ is.

A program széles körű megismertetését segítették azok az óriásplakátok, amelyeket az érintett tartományok főútfjai mellett helyeztek el, hirdetve a rendőrségen belüli szemléletváltást, a polgárbarát rendőrség megteremtését. Ugyane célokat hivatottak szolgálni az iskolákban, meccsetekben kihelyezett és kiosztott poszterek, szórólapok²⁹ és képregények.

A kommunikációt szolgálta a 2013 decemberében indított médiakampány-projekt³⁰ is, amely több tucat, a rendőr munkáját, szakmai és magánéle-

²⁶ Az első sugárzás a Baglán tartományban szolgáló magyar EUPOL-mentorok sikere volt, ők vették fel a kapcsolatot a helyi médiával, és továbbították a híreket, amelyek a tartomány legtovábbi pontjára is eljutottak.

²⁷ www.mardume.wordpress.com; www.facebook.com/policeemardume; www.twitter.com/policeemardume

²⁸ www.kcp.gov.af/en

²⁹ www.mardume.wordpress.com/posters/

³⁰ A tanulmány írása időpontjában a projekt megvalósítási státusban van.

tét szemléltető rövidfilm legyártását célozta meg. A kis spotok összefüggő egészet alkotva, megközelítőleg tíz perc hosszúságú filmet fognak kitenni. A film egésze bemutatható iskolákban, konzultációk és egyéb a társadalom tagjaival történő interakciók során, míg a rövidfilmeket a nemzeti és a helyi televízióállomások tudják sugározni. A rövidfilmek hanganyagai továbbá alkalmasak lesznek rádióállomások általi szórásra.

Kapcsolódó programok

A fő projekthez számos kisebb csatlakozott. Az EUPOL összefogva az ENSZ-szel, valamint az afgán belügyminisztériummal 2013 júliusában Kabulban megrendezte az *Első afgán nemzeti közösségi rendőrségi konferenciát*. Részt vettek rajta a rendőrség és a belügyminisztérium vezetői, számos kormányzati szerv képviselője, valamint NGO-k és a társadalom szinte valamennyi rétegét képviselő személyek. A résztvevők három munkacsoportban a következő kérdésekre keresték a válaszokat:

1. Miként tudja a rendőrség elnyerni a társadalom bizalmát.
2. Mire van szüksége a rendőrségnek, mit vár a rendőrség a társadalom tagjaitól.
3. Mit vár a társadalom a rendőrségtől.

A konferencia nyomán a résztvevők kilenc pontban határozták meg az afgán közösségi rendőrség jövőbeli nemzeti stratégiáját³¹. Ezek röviden a következők voltak:

1. Jogszabályi keretek között mindent el kell követni a bizalom kiépítése, a rendőrség szakmaiságának, hatékonyságának növelése érdekében.
2. A rendőr kötelességének, felelősségének megértése és a jobb szolgáltatás érdekében a jövőben nagy figyelmet kell szentelni az oktatásoknak és a kapacitásépítésnek³².
3. A lakosság és a rendőrség közötti bizalom kiépítése, a bűncselekmények felderítése, megszüntetése, megelőzése, a közrend fenntartása érdekében a jelenlévők követelik az arra jogosult rendőröktől, hogy építsenek ki kapcsolatot a társadalom szereplőivel (jogi, társadalmi, kulturális, vallás, oktatási, közgazdasági entitásokkal, bírakkal, ügyészekkel, iskolákkal, egyesületekkel, újságírókkal stb.).

³¹ A konferencia angol nyelvű anyaga letölthető: www.mardume.files.wordpress.com/2013/07/eupol-cp-report.pdf

³² A *capacity buildingot* több tanulmányban is kapacitásépítésnek fordították. A kapacitásépítésről bővebben Kumin Ferenc: Kapacitásépítés – új törésvonalak a világgazdaságban. Világosság, 2006/5., 57. o.

4. A minisztérium iránymutatását követve a tartományi közösségi rendőrségi egységeknek mindent meg kell tenniük annak érdekében, hogy a minisztérium programjait sikeresen megvalósítsák, valamint hogy helyi szinten eredményes konzultációkat szervezzenek.
5. A rendőr szolgálatellátása során köteles figyelemmel kísérni, hogy betartják-e az alapvető emberi jogokat. A rendőri intézkedésnek jogszerűnek, semlegesnek, arányosnak és mindenfajta előítélettől mentesnek kell lennie.
6. A közösségi rendőrségi egységek feladata egyebek között, hogy a minisztérium, valamint a nemzetközi szervezetek segítségével, a társadalommal való kapcsolatépítés, bizalomépítés és együttműködés érdekében konferenciákat szervezzenek, tanácskozásokat, konzultációkat bonyolítsanak le.
7. A minisztérium közösségi rendőrségi igazgatóságának feladata, hogy kidolgozzon egy a társadalommal való együttműködést célzó hatékony tervet, programot.
8. A tartományi közösségi rendőrségi irodák feladata, hogy a rendőr(fő)kapitány támogatásával az igazgatóság programját megvalósítsák.
9. A konferencia résztvevői kérik a belügyminisztert, a minisztérium vezetőit, a civilszervezeteket és a nemzetközi közösséget, hogy kiemelt figyelemmel támogassák és segítsék a közösségi rendőri tevékenységet, az igazgatóság munkáját.

A nemzeti értekezlet után 2014 elejére megszervezték a tartományi konferenciákat is (elsőként Herát tartományban, később Balhban), ezek célja a minisztérium programjának ismertetése, a helyi problémák feltárása, azokra megoldások keresése. A konferenciákat rendszeres tanácskozások, konzultációk követték, amikor is újabb és újabb kérdések megválaszolására került sor.

E konferenciák mellett az EUPOL összefogta és koordinálta a nemzetközi szervezetek, valamint az afgán NGO-k közösségi rendőrséggel kapcsolatos tevékenységét. A koordinációra nagy szükség volt, mivel 2013-ig valamennyi szervezet saját programja szerint, egymásra tekintet nélkül tevékenykedett, így gyakoriak voltak a párhuzamos munkák és az átfedések. Ezek az EUPOL által szervezett koordinációs értekezletek, kis konferenciák alkalmat nyújtottak az összehangolt, egységes fellépésre, valamint hatalmas lehetőséget kínáltak a helyi NGO-knak, hogy a minisztérium stratégiai vezetése megismerje tevékenységüket. A későbbiekben a minisztérium már saját elhatározásból kereste meg e szervezeteket, és kérte őket a közösségi rendőrségi munkában való részvételre, segítségnyújtásra.

119-es nemzeti segélyhívó szám

A 119-es segélyhívó szám³³ 2008. februári beindítása a korrupciós, korrupciógyanus ügyek bejelentésére szolgált. Az elmúlt hat évben a telefonszám átalakult egy az ország bármely pontjáról hívható rendőrségi segélyhívó számmá, jelenleg az egyik legfontosabb kapocs az állampolgár és a rendőrség között. A 119-es segélykérő központok az eredeti elképzelés szerint valamennyi tartományi központban kiépülnek, jelenleg azonban csak Kabul, Kandahár, Helmand, Kunduz, Herát, Balh és Nangrahar tartományokban alakították ki a rendőr-főkapitányságok szervezeti struktúrájában a központokat. Ha másik tartományból érkezik bejelentés, az a kabuli központba fut be, az EUPOL által kiképzett és mentorált rendőrök itt válaszolnak a hívásokra. A minisztérium kimutatása alapján 15 859 rendőri intézkedést igénylő bejelentést fogadtak a központok 2012-ben, ebből 1293 rendőri intézkedés (beleértve a korrupciót) elleni panasz volt.

A projekt alatt felvetődő problémák

A projekt implementálásának idején Afganisztánban három belügyminiszter váltotta egymást. A személyi változások hatással voltak a minisztérium középvezetői, valamint a rendőr-főkapitányságok vezetői szintjére is. Az EUPOL gyakran találkozott azzal a nehézséggel, hogy a korábbi miniszter által vállalt kötelezettségeket az új vezetés már kevésbé tartotta fontosnak. Ez történt az EUPOL és a minisztérium között megkötött együttműködési megállapodással is, amelyben a felek vállalták, hogy a projekttel kapcsolatos kérdésekben nem döntenek a másik féllel való előzetes konzultáció nélkül. A 2013 márciusában életbe lépő állománytábla a közösségi rendőrségi egység-vezető rendfokozatát ezredesben, helyettesét alezredesben határozta meg. Tekintettel arra, hogy ily módon a pozíciók felértékelődtek, a korábbi, EUPOL-lal közösen kiválasztott, kiképzett és mentorált rendőröket előzetes egyeztetés nélkül leváltották és újakat léptettek a helyükre. A trénereknek, mentoroknak előlről kellett kezdeniük tevékenységüket. A vezetőváltások során az EUPOL vezetésének, mentorainak minden alkalommal újra és újra

³³ A fáma szerint a telefonszám egy fordítási figyelmetlenség (a perzsa nyelvtartományon jobbról balra haladva olvasnak) miatt alakult át az amerikai 911-ről 119-re.

meg kellett győzniük az új vezetést a program fontosságáról, az abból származó előnyökről.

Az új állománytábla kialakítása során végrehajtott személyügyi változtatások kihatottak a projektben részt vevő rendőrökre is. Az említett együttműködési megállapodás értelmében a közösségi rendőrségi egységek hat dolgozójából legalább egynek rendőrőnek kell lennie. A kikötés, mint említettük, ésszerűnek mondható, hiszen számos lányiskolát, női közösséget kell a rendőröknek meglátogatniuk, ennek során a rendőrő, férfi társaihoz képest, autentikusabban tud eljárni. A kiválasztási eljárás során meglehetősen nagy gondot okozott írástudó kolléganőt találni, megfelelő képzettségűt szinte lehetetlen. Az EUPOL mentorai mégis sikeresen abszolvták ezt a feladatot: valamennyi egységbe sikerült beválasztani rendőrőt, volt, ahova kettőt is (Bámiján). Az új állománytábla elfogadása után valamennyi rendőrőt leváltották, mára már csak egy női tagja van a – kabulival együtt – nyolc irodának. A minisztérium vezetőitől mind az EUPOL, mind az ENSZ heti rendszerességgel kéri a nők reprezentációjának növelését, eddig azonban érdemi intézkedés nem történt.

A program indításakor az új állománytábla elfogadásáig hivatalosan nem léteztek a közösségi rendőrségi egységek, így a kiválasztott rendőrök korábbi beosztásukban maradtak, és egyszerre két tevékenységet kellett ellátniuk. A beosztásuk szerint illetékes parancsnokok sok esetben nem engedték őket közösségi rendőri munkát végezni, megfenyegették őket, hogy ha iskolákat látogatnak, vagy egyéb, nem a beosztásukhoz tartozó tevékenységet végeznek, elbocsátják őket a rendőrségtől. Mindez jelentősen hátráltatta több tartományban is a működést.

Számos probléma vetődött fel az információáramlás terén is. Az egyik gondot az okozta, hogy a projekttervben nem rögzítették a jelentési kötelezettséget, illetve nem állapították meg a jelentési csatornákat. Mindezek miatt az EUPOL programmenedzserei sokszor információhiánnyal küszködtek, ezt a projekt utolsó negyedére sikerült kiküszöbölni, ekkorra már több tartományból közvetlenül kapott információkat az afgán rendőröktől.

A másik nagy probléma az volt, hogy az EUPOL területi irodáinak nagy része (hétből négy) a projekt megvalósítási stádiumában bezárt, a projektfelelősök átmenetileg nem kaptak információt ezekből a tartományokból. A menedzsment felvette a kapcsolatot az érintett tartományokban tevékenykedő nemzetközi szervezetekkel (leginkább az ENSZ rendőrségi tanácsadóival), és ez után heti rendszerességgel küldték a kért projektinformációkat.

Egy igen érdekes, de érthető jelenséget is orvosolni kellett a projekt vége felé. Néhány közösségi rendőrségi egység dolgozója az iskolai előadások, a társadalom tagjaival történő kommunikáció során hangsúlyozni kezdte a közösségi rendőr és az egyszerű afgán rendőr közötti különbséget, ami meglehetősen zavart okozott. A tréningek, valamint a minisztériumi stratégia kidolgozásakor különös figyelmet kellett fordítani az ilyen típusú különbségtétel teljes felszámolására, hiszen a projekt célja az egész afgán rendőrség és nem csak egy elenyésző részének a megreformálása volt.

Hogyan tovább?

Az EUPOL most készíti elő azt a projekttervet, amely további három tartományban (Samangan, Tahár és Badahsán) kíván létrehozni közösségi rendőrségi irodákat. Ezzel tizenegyre emelkedne azon tartományok száma, amelyekben megismerhetővé válik a polgárbarát rendőrség.

A projekt a felvetődő nehézségek ellenére is sikeresnek mondható. Fenntarthatóságát jelzi, hogy a program a projekt lezárása után is tovább működik, az egységek tevékenysége folyamatos, az eléérések (iskolai látogatások, konzultációk stb.) száma egyre növekszik. A projektmenedzsment és a közösségi rendőrségi egységek között a kapcsolat továbbra is fennmaradt, heti rendszerességgel történnek konzultációk és egyeztetések az EUPOL és az irodák között. Számos visszajelzés érkezett továbbá a társadalom tagjaitól, szervezetektől, e szerint pozitív kapcsolat kezd kiépülni a rendőrséggel, a rendőrség odafigyelőbb, könnyebben elérhető lett, és a kapocs továbbra is a közösségi rendőrségi egység valamely tagja.

Összegzés

Egy térség stabilitása az azt alkotó országok stabilitásától függ – példaként érdemes megemlíteni Egyiptomot, Szíriát, Irakot, és befolyásukat a teljes térségre. Egy ország stabilitásához nagymértékben hozzájárul a közrend és a közbiztonság. A belső biztonságot a rendőrség hivatott fenntartani. Ha nem megfélemlítésen és félelmen alapuló rendszerről, hanem tényleges demokráciáról beszélünk, a közrendet a rendőrség csak a társadalom segítségével, támogatásával tudja sikeresen megteremteni. A társadalom valós támogatását a rendőrség csak akkor élvezzi, információt, segítséget csak akkor kap, ha a

rendőri munka szolgáltatássá alakul, kielégítve ezzel az állampolgárok igényeit.

És megfordítva: ha az afgán lakosság nagy része biztonságban érzi magát a hazájában, akkor kevesebben fognak (egyebek között az unió országaiba) kivándorolni és menekültstátust kérni, kevesebben akarnak végső elkeseredtségükben szélsőséges szervezetekhez csatlakozni és terrorcselekményeket elkövetni.

Véleményem szerint egy fenntartható, stabil és biztonságos rendszer kiépítéséhez kifizetődő hozzájárulni pár millió euróval.

IRODALOM

Boda József: A rendvédelmi békefenntartás kialakulása, fejlődése, helye és szerepe a XXI. században. Doktori értekezés. ZNME, Budapest, 2006

Checchia, Mark: Corruption in the Afghan National Security Forces. In: **Zyck, Steven A. (ed.):** Corruption & Anti-Corruption Issues in Afghanistan. Civil-Military Fusion Centre, 2012. <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/CFC-Afghanistan-Corruption-Volume-Feb2012.pdf>

Chumley, Cheryl K.: Afghan parliament upholds right to marry children. *The Washington Times*, June 10, 2013.

www.washingtontimes.com/news/2013/jun/10/afghan-parliament-upholds-right-marry-children

Clarkson, Charles, Tempest – Richardson, J. Hall: Police! Garland Publishing, New York, 1984

Critchley, Thomas Alan: A history of police in England and Wales. Constable Press, London, 1978

Diamond, Drew – Weiss, Deirdre Mead: Advancing Community Policing Through Community Governance: A Framework Document. U. S. Department of Justice Department of Community Oriented Policing Services, Washington, 2009

Eray, Basar: An Overview of Corruption in Afghanistan. In: **Zyck, Steven A. (ed.):** Corruption & Anti-Corruption Issues in Afghanistan. Civil-Military Fusion Centre, 2012

Ghanizada, Ahmadshah: Taliban attacks killed nearly 3000 people in past 7 months: MOI. *Khaama Press*, Oct 29, 2013. www.khaama.com/taliban-attacks-killed-nearly-3000-people-in-past-7-months-moi-3027

Graham-Harrison, Emma: New Afghanistan law to silence victims of violence against women. *The Guardian*, February 4, 2014. www.theguardian.com/world/2014/feb/04/afghanistan-law-victims-violence-women

Kumin Ferenc: Kapacitásépítés – új törésvonalak a világgazdaságban. *Világosság*, 2006/5.

Livingston, Ian S. – O'Hanlon, Michael: Afghanistan Index. Brookings, May 16, 2012. <http://www.brookings.edu/~media/Programs/foreign-policy/afghanistan-index/index20120516.pdf>

Móré Sándor: A helyi rendőrség létrehozása és szabályozása Romániában. *De iurisprudentia et iure publico*, 2012/1–2. <http://dieip.hu/wp-content/uploads/2012-1-04.pdf>

Oppel, Jr., Richard A.: Corruption Undercuts Hopes for Afghan Police. *The New York Times*, April 8, 2009

Rózsa Tibor: Baghlan tartomány CIMIC kézikönyve. Budapest, Magyar Honvédség Összhaderőnemi Parancsnokság, Budapest, 2006

Whittall Ramsay, Anna Augusta: Sir Robert Peel. Books for Libraries Press, New York, 1969